

mosolyognak. A határozott tekintetében van az egyetlen nyom, mely külalakján elárulja a nagy tehetséget. Amit egyszer meglát, megnéz, az örökké emlékezetébe vésődik. Látásaiban megtermékenyül az élet örök gondolata és a legtermészetesebb és legigazabb széineivel, alakjaival ragyog át az állványon feszülő vászonra.

Képeinek legnagyobb része négy fal között készült. Annýra szerény, hogy nem meri állványát kivinni az utcára, parkba, vagy a tópartra. Azt hiszi, hogy ilyesmit csak azok a befürtött festők engedhetik meg maguknak, akik akadémiát végeztek; akikről a vihogó bakfisok nagyselesen autógramot vagy exlibrist kérnek.

Festészetét nem bélyegezhetjük meg semmiféle izmussal: sőt azt lehet mondani, hogy eddig órá hatással sem voltak, miért is nem volt alkalma ezeknek termékenyítő széineit, vonalait és perspektíváit meglátni. Legfeljebb annyiban, amennyiben ez expressionizmusnak, az impresszionizmusnak, avagy a naturalizmusnak köze van a való élethez.

Hangya képei ceruzarajzok, pasztell és olajfestmények. Tehetségének és meglátásainak kifejezése legnagyobb erővel a pasztell-képcin láthatók. Olajképei még nem annyira kiforrottak, — képein három erős, komor szín dominál; a sötétzöld, kék és a fekete.

Hangya Bandi képeiben saját lelkiéletét, gyéniségét és mélyről jövő igaz gondolatait adja. Megtermékenyítője a

látás és a képzelet; innen van az, hogy a képei százszázalékosan eredetiek. Másolásról, vagy utánzásról szó sem eshetik. Ő az élet festője, allegóriához ritkán nyúl. A valóság, a közünk járó, érezhető, tapintható, jó vagy rossz, szép, avagy megvetésre méltó rút élet festője. Hangyának a meglátásai, az izmusai és vérbeli tehetsége a művészete. A kép az ő igazi élete, gondolata és álma. A „Munkanélküliek”, az „Uccalányok”, a „Szegény temetés”, a „Vihar” képeken átvibrál lelkének meleg, lehelle. A borongós égbolt alatt sivár, sárgászöld búzatáblák, tengerróna: ez a Vajdaság. Rajta sáros, agyongyűrt emberek: a munkanélküliek . . .

Veni, Vidi: jött és látott. Látta az embert amint született, a gyermeket és annyi embert munkanélkül, éhezni, fázni, szenvedni: látta a sivár síkot, fekete gödröket, a korhadt fejfákat és a dübörögve aláhulló földet: a szegény temetést. Látta a tovatűnő sokszínű életet, a nyomort: magát a szomorú embert.

Megörököltette a bennünk és kívülrünk élő szomorú világot. És győzött. Ő az első Cézár közöttünk: ázott és tépett fiatalok között.

Ő már látja a „győzelem” aranyfüstjét, mely a homályos jövőből feléje közeleg.

Fogadjuk Szentelky intő szavát: Szeretünk fiatal barátunk, mert a miénk vagy és nagyon büszkék vagyunk rád...

Lévay Endre

Ellenfirka

A játék az maradjon mindég játék és a tréfa is maradjon meg tréfiának. De a tudományt hagyjuk meg szintén tudománynak. Szeretettel minden él nélkül ajánlom e sorokat a vajdasági műkedvelő nyelvészeknek, akiknek egyik legkiválóbbika a „Hétről-hétre” 7. számában, hogy parlamentáris kifejezéssel

éljek „örült képtelenségeket” hordott össze a „Firka” című cikkében.

A „Firka” írója panaszkodik, hogy „öröktől fogva hitte a nyelvet” s kiderült miszerint a nyelv is csak úgy „lett” semmiből, mint a leves vízből, vagy gyermekkori játékaifűrészporból és kócból, mely igazságoknak megis-

merése mindig kiábrándulással járt és jár.

Így van a cikkíró a nyelv szavai-val is, ha multjukban „áskál” annyi „kompromitálót tud meg róluk, hogy képtelen úgy megtisztelni őket mint kellene. A Fírka szegény íróját direkt „ül-dözi a tudás”. De szeresszünk neki egyszer egy kellemes kiábrándulást, mert a cikke alapján egész nyugodtan megállapítható, hogy a „nyelvészeti tudás” őt nagyon is békében hagyja.

Mindjárt az első szó, melybe a cikkíró „bele köt” az, hogy „a tudomány egyre nagyobb területeket *ölel fel*.” Szerinte ez egy „örült képtelenség” mert az *öl-ölel* az *ül-ül*ni ige származéka és így képtelenség ennek mai ’felnyalábó’ jelentése. Örült képtelenség, mert a leghalványabb nyoma sem maradt fenn annak, hogy az *öl-ölel-nek* valamikor „sítzen” jelentés is lett volna. Sőt ellenkezőleg a Königsbergi Törédékek óta (ott fordul először elő az *öl* szó) mindig csak a mai jelentésében használatos. (V. ö. Nyelvtörténeti Szótár II. 1171—3 oldal). De alaktanilag is „örült képtelenség” ez az állítás mert *ülekezik*-ből nem lehetett *ölelkezik* az *l* hang miatt. Mert a magyar nyelv történetében úgysszólván kivétel nélkül kiesett ilyen csetkaen az *l* de egyetlen egy esetben sem keletkezett Pl. *álgýú*-ból lett *ágyú*, *toldul*-ból *tódul*, *holdol*-ból *hódol*, az *áld* mellett van az *ádáz* és *átkoz* (régebben *áldáz* és *áltkoz*), a szláv *ulica*-ból lett *ulca*, *uca*, *utca*. Ezek hiszem elég nyomós bizonyítékok; de hogy valaki azszal ne érvelhessen, hogy az *ölelni*-ből lett az *ül*ni megjegyezzük, hogy más hangtani és jelentéstani okok miatt ez is „örült képtelenség”. Az előbb felsoroltak bizonyysága szerint a tudományos kutatás új területeinek *fel-ölelése* ellen nem emelhető kifogás, mégkevésbbé állítható, hogy örült képtelenség.

Az *asztal* szó semmi képen sem származható az *tálhoz* szólasból, mert az *asztal* szó a szláv *sztol*-ból származik és a sziszegő *sz* előtt képződött a ejtészönnyítővel kapta mai hangalakját *asztal*. Hasonló esetek latin skola-ból (ejtsd szkóla) lett középi latin scola (skóla) és ebből *iskola* i ejtészönnyítővel, illetőleg *o*-val *oskola*.

Nincsen szerencséje „Fírka” írójának a *néz* ige keletkezésének magyarázatával sem. Készségesen elismerem a magyarázat meséjének szépségét és évezredekre visszazárnyaló csodás fantáziáját. csupán a valószínűségében kételkedem. Hogy miért? Jstenem, én elismerem a jó szándékát és elhiszem, hogy évezredek akart vissza szálni, s talán nem is tehet róla, hogy mindössze k. b. 100 évvel jutott hátrább. Ugyanis csupán száz év előtt lehetett ilyen etimológiákat mondani. A nyelvészet romantikus korában Horváth Ádám magyarította meg *Ádámot és Évát*, *Rard hágot* stb. Szimó Milutinović Szarajlija is ezen az alapon követelte magukénak *Muhamedet* mondván ez a *muha* és *med* összetétele. Ezen az alapon magyarázták a *Torontált* egyrészt *Dorn und Tal* másrészt *Tor am Tal*-ból, jölehetet már jóval a német települések előtt is Torontáinak hívták a vidéket és már a XIV. században a pápai tizedlajstromokban *trumtajl*-nak és *turumtajl*-nak íratott.

A magyar nyelvtudomány hála Jstennek túl jutott már ezen a koron. Ma a magyar nyelvészeti irodalom napról napra nagyobb „területet ölel fel” s csak hébe-hóba kísért a mult műkedvelő nyelvészek képében. Kisebbségi magyar sajtókban nagy többször találhattunk ilyen csodabogarat és ideje volt, hogy végre helyreigazítsuk a műkedvelő játékos kedvű nyelvészeket, mert különben mind szélesebb teret „ölel fel” a tudománytalan handa-bandázás.